

СІЛЕЗЬКІ НАЗВИ ТЕКСТИЛЬНИКІВ XIV–XVII СТОЛІТЬ

Пиц Тарас Богданович

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри німецької філології

Львівського національного університету імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, Львів, Україна

Статтю присвячено дослідженню сілезьких назв ремісників XIV–XVII ст., що займалися текстильними ремеслами. Тут обґрунтовується актуальність дослідження зниклих, унаслідок Другої світової війни, німецьких діалектів, аналізується фахова література, характеризується історія досліджень німецьких назв ремісників у колишньому східносередньонімецькому діалекті, визначається рівень їхньої вивченості, формулюється мета і завдання публікації, а також окреслюються перспективи подальших наукових розвідок. Крім цього висвітлюються словотвірні особливості ремісничих найменувань, форми їхньої фіксації у сілезькому діалекті. До кожної форми наводяться дані щодо часу та місця фіксації. Згідно результатів дослідження встановлено 30 назв ремісників, що займалися текстильними ремеслами: 21 з них займався виробленням вовняного сукна та полотна, а 9 – виготовленням ниток, шнурів, канатів. Від назв ремісничих виробів утворено 17 назв текстильників, матеріалу, з якого виготовлені вироби – 5, назви виконуваної дії – 6, загальної характеристики виробів – 2, назви кольору – 1, заводу (красильні) – 1. Крім того 14 ремісничих найменувань утворено за допомогою суфікса *-er*, інші – його варіантів *-ler* (3), *-ner* (2), *-ierer* (1). Другими твірними основами у різнокореневих назвах ремісників слугують *-schläger* (2), *-weber* (3), *-scherer* (2), *-macher* (3), *-zieher* (1), *-knappe* (1). У межах виявлених назв текстильників можна виокремити 5 синонімічних рядів: *Wollner-Wollenschläger-Kämmer* «той, що чистить і розпушує вовну»; *Bleicher-Wäscher* «той, що вибілює полотно»; *Scherer-Gewandscherer-Tuchmacher* «той, що завершує приготування полотна»; *Schnurer-Schnurmacher* «той, що виготовляє шнури»; *Seiler-Stricker* «виробник легких тросів, канатів тощо». Засвідчені форми фіксації назв ремісників фіксують також різні історичні зміни у системі консонантизму і вокалізму німецької мови: а) послаблення голосних у афіксах (*Bleichir-bleicher*; *Schonewebyr-Schoneweber*; *kemmir-kemmer*; *webir-weber*; *wollenwebir- wollenweber*); б) підняття *o > u* (*wollenweber-wullenweber*); в) дисиміляцію із зникненням приголосного (*lypenweber-lypnwebir*); г) контракцію (*wollinsleger-wollensleer*).

Ключові слова: назва ремісника, форма фіксації, німецькі діалекти, твірні основа, синонім.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Фахова реміснича лексика – важлива та невід’ємна частина словника кожної мови. З поширенням Магдебурзького права ремісники організовувалися в цехи, отримували захист від утисків можновладців і конкуренції сільських ремісників, які переселялися до міст, а також мали право самостійно регламентувати виробничу діяльність (обирати продукцію, визначати якість, встановлювати ціни), запроваджували і використовували нові технічні прийоми, ремісничі інструменти, пристрої. Внаслідок цього відбувається членування галузей ремесел на споріднені. Усі ці нововведення відображаються також у мові: виникають нові назви на позначення виробів, інструментів, процесів виробництва, а також – ремісників.

Друга світова війна почасти зруйнувала мовну картину Центральної Європи. Зникає частина німецькомовного ареалу: нижньопрусський, верхньопрусський і східнопомеранський діалекти. Майже повністю зникає сілезький

говор. Із їхнім зникненням в середині ХХ ст. втрачається не лише «живий» матеріал для їхнього дослідження, але й зникає саме та частина німецькомовного ареалу, що була реальним «мостом» для поширення запозичень у слов’янські мови не лише зі східних, але й інших німецьких діалектів та західноєвропейських мов. Єдиним шляхом вивчення різних груп лексики та мовних явищ зниклих говорів залишаються пам’ятки цих діалектів, словники апелювальної, ономастичної лексики та лінгвістичні атласи. Відповідно вивчення і реконструювання частково чи повністю зниклих німецьких говорів становить чималий інтерес для сучасного мовознавства, що й обґрунтовує актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сілезькі назви текстильників, які лягли в основу відпрофесійних прізвиськ, розглядалися дослідниками серед інших назв ремісників в ономастичних студіях. Так Г. Райхерт досліджував прізвиська сілезького міста Бреслау (нім. *Breslau*, п. *Wrocław*) [12], Г. Балов

вивчав прізвиська сілезького міста Лігніц (нім. Liegnitz, п. Liegnica) [1], а також Сілезії загалом [2; 3; 4]. Історичні назви вулиць м. Бреслау, серед яких значна частина отримала свою назву від ремісничих найменувань, розглядалися німецьким топографом Г. Маркграфом [11]. Окремі нотування саме назв ремісників, що займалися текстильними ремеслами, знаходимо у збірці грамот з історії ремісничого права XIV ст., упорядковану І. Корном [10] і в монографії В. Юнгандреаса [8]. Назви вулиць, пов'язані з давніми професіями та ремеслами всієї Німеччини, досліджував Е. Фолькманн, який також подав розлогий культурологічний коментар [16].

Формулювання мети і завдань статті.

Загалом німецьким назвам ремісників уже присвячена низка досліджень. Наприклад, М. Голмберг збирала історичні свідчення щодо ремісничих найменувань, що стосуються обробки шкіри та дерева [6]; Р. ван де Коолвійк та У. Вітте присвятили свої спеціальні дослідження назвам виробників бочок [9; 15]. У дисертаційному дослідженні А. Шьонфельдта подано дані з усієї німецькомовної території щодо назв ремісників, які займалися забоєм худоби та заготівлею м'яса [14]; Е. Єгер приділила увагу різноманітним найменуванням виробника возів у всіх німецьких діалектах [7], а кушнірам присвячено брошурку Б. Шіра «Die Namen des Kürschners» [13]. Окремим назвам ремісників присвячений також дев'ятий том у «Deutscher Wortatlas» [5]. Водночас відсутнє окреме спеціальне дослідження давніх назв ремісників текстильних ремесел, що і є метою цієї публікації. Завдання вбачаємо у розподілі назв ремісників та форм їхньої фіксації XIV-XVII ст. у сілезькому, діалекті на дві групи: а) сукнороби та виробники полотна; б) виробники ниток, шнурів і канатів. У подальшому визначаємо їхні мотивуючі основи, фіксуємо історичні зміни у системі консонантизму і вокалізму у назвах ремісників та виокремлюємо синонімічні ряди.

Виклад основного матеріалу. Сукнороби та виробники полотна. Середньовічні текстильні ремесла спочатку були обмежені виробництвом вовняного сукна та полотна. Окремі стадії їхнього виготовлення яскраво відображено в різноманітних назвах людей за професіями, що займалися цим ремеслом. Перед прядінням вовни (свн. wolle, снн. wulle, двн. wolla) її передають спочатку *Wollenschläger*, *Wollner*, *Kämmer*. Вони чистили, розпушували вовну, збиваючи (свн. slahen, двн. slahan, ст. сакс. slahan „бити“),

перебираючи та вичісуючи її (свн. kambe, kamme, kam(p), що з двн. kamb, ст. сакс. kamb „гребінь“): «Ouch sal keyn wollinsleger, noch knappe der webir, noch keyn man ... dy nicht ynnunge habin mit den garnczugern ...» (Striegau, 1358) [10, 46], «Cuncze wollensleer» (Liegnitz, 1369) [2, 128], «Nicclosdorf, wollensleer» (Liegnitz, 1372); «Franczo wolner» (Liegnitz, 1380) [4, 133]; «Rutsch kemmer» (Liegnitz, 1372) [2, 128]; «erbe uf der smedebrucken an der kemmrigassen an der ecke» (Breslau, 1436) [11, 133].

Garnzieher пряде вовну (свн. garn, снн. garn, двн. garn) та постачає її *Weber* для виготовлення сукна [4, 140]: «Vorkoufte ouch ein garnczuger einim webir garn ...» (Breslau, 1324) [10, 14], «Peczco garnzuger» (Liegnitz, 1346) [4, 133], «Welch garncziger abir garnczigerynne rot vnd recht mit in tuet ...» (Schweidnitz, 1369) [13, 66], «Hentschlinus Hezeler, garnczewger» (Liegnitz, 1380) [4, 133], «... handwerker der czechen ... der stad zue Breslaw: creytzemer, cromer, wollenweber ... garntzuger ...» (Breslau, 1388) [10, 84], «Steffan Melczer, garnczewger» (Liegnitz, 1397) [1, 91].

Weber (свн. weben, снн. weven, двн. weban „ткати“) – загальна назва на позначення ткача: «eine Berichtunge vor den rathman czwisschin den webirn und den garnczugern ...» (Breslau, 1324) [10, 14], «... keyn webir sal nicht verbin keyn tuch keynem uswendigen ...» (Schweidnitz, 1335) [10, 16], «Tilo Weber» (Pfaffendorf/Liegnitz, 1354) [1, 144], «... das andir teyl den webern» (Reichenbach, 1369) [10, 64]; також простежується у назві вулиці м. Бреслау: «in der webergasse by Hannus Gotschalch» (1353) [11, 90]. Наступна назва ремісника позначала, очевидно, ткача, який умів гарно оздоблювати свій товар (**Schöneweber**): «Hannus Schoneweber» (Striegau, 1349) [10, 33]; «Hannus Schonewebir» (Striegau, 1352) [10, 42], «Paul Schonewebyr ...» (Striegau, 1365) [10, 60].

Деяко спеціалізованішими ремісниками були **Leinenweber** – той, що виготовляв полотно (свн. linwât) з льону або конопель та **Wollenweber**, який займався виробництвом вовняного сукна: «Hensel Libnow wollenweber» (Liegnitz, 1348) [1, 144], «Tyle von der Sythow, wollenwebir» (Liegnitz, 1361) [4, 133], «Joh. m. Wullenweber» (Breslau, 1364) [12, 105], «Ticze Doring, lynenweber» (Liegnitz, 1372), «Mathes lynwoter» (Liegnitz, 1372) [4, 133]. У назві вулиці простежується остання форма: «undir der linwoter leuben» (Breslau, 1346) [11, 110].

Walker (свн. walken, снн. walken, „валяти“ < двн. giwalchen „збитий у повсть“) чис-

тив зіткане сукно. Він обробляв його мильною водою під ударами молотків або важких валків: «*Petsche walker*» (Liegnitz, 1372) [4, 133]. Наступним етапом було вибілювання (свн. *blīchen*, двн. *blīhhan*, ст. сакс. *blīkan*) полотна. Цим займалися **Bleicher** та **Wäscher** (свн. *waschen*, *weschen*, двн. *wascan* „мити“): «*Heynusch, bleicher*» (Breslau, 1345) [16, 73], «*Margaretha bleicherynne*» (Liegnitz, 1381) [4, 133], «*Jancke Bleichir*» (Schlesien, 1458), «*Valten Bleicher*» (Görlitz, 1508-1509) [3, 102]; «*Marusch wescherynne*» (Liegnitz, 1382) [4, 133].

Färber (мабуть, із свн. *varwen* „виготовляти фарбу; блистити“; але також свн. *varbe* „колір, фарба“) фарбував тканину у чорний чи інші темні кольори (**Schwärzer**, свн., двн. *swarz*, ст. сакс. *swart* „чорний“) або у світлі (**Rodeler**; **Rodel** – назва двох фарбарень *Wollenweber* за рудим кольором, сн. *rode*): «*Nickil und Pael verbere*» (Breslau, 1346) [12, 148], «*Nicolaus Verber ...*» (Breslau, 1397) [11, 90]; «*Johannes rodel*» (Liegnitz, 1386); «*Hannus swerczer*» (Liegnitz, 1372) [4, 133].

(Gewand)scherer чи **Tuchscherer** (свн. *gewāte*, *gewāte*, аhd. *giwāti*, *giwādi* „одяг“) завершував приготування сукна, обрізаючи (свн. *schern*, двн. *skeran*, ст. сакс. *skerian* „різати ножицями“) його задовгі краї, розтягуючи та пресуючи, так що воно набувало гарного вигляду. **Tuchscherer** також торгував фландрійським та англійським полотном: «*Tilke sachse der gewantscherer*» (Breslau, 1368) [12, 100], «*Hannus Schicke der gewandscherer*» (Liegnitz, 1386) [4, 133]; «*Heyneman scherer*» та сини «*Nickil scherer*; *Thomas scherer*» (Breslau, 1346) [12, 148], «*Ouch sal keyn man suchen gesneten wewant in den hūsern der weber, noch czu dem scherer, noch czu den snydern ...*» (Reichenbach, 1369) [10, 64], «*Nicclos scherer*» (Liegnitz, 1383) [1, 9], «*Casper Scher*» (Liegnitz, 1532); «*Paul Tuchscherer*» (Liegnitz, 1559) [1, 115]. Варто зазначити, що **Scherer** може також виступати як синонім до **Barbier** «цирульник».

Tuchmacher виготовляв сукно різних видів: «... wir vormals den *tuchmachern* vnserr stat zum Newenmarkne ... diese besondere gnade getan haben ...» (Neumarkt, 1394) [10, 95], «... das ein iglich *tuchmacher* von einem *tuche*, das er selber machet ...» (Breslau, 1396) [10, 101].

(Tuch)knappe позначає підмайстра, передусім у *Weber*, *Wollweber* або *Tuchmacher*. Як зазначає Г. Балов, цю назву професії часто згадували у м. Görlitz приблизно 1500 р., де процвітало ткацтво [3, 109]: «... noch *knappe* der webir, noch keyn man ...» (Striegau, 1358) [10, 46], «*Hannos Knappe*» (Sorau Land, 1381),

«*Hans Alisscher knappe*» (Görlitz, 1499), «*ein tuchknap vom Lauban*» (Görlitz, 1565) [3, 109].

Schleierer (свн. *sleyer*, *sleyger*, *slogier*, *sloger*, *sloier* „покривало, вуаль“) виробляв легку, тонку тканину або косинки з ніжного матеріалу: «*Nickel sleuwerer*» (Liegnitz, 1372) [4, 133]. А **Züchner** (свн. *zieche*, двн. *ziassa* „наволочка“) виготовляв грубіші речі з полотна, такі як, наприклад, підодіяльник чи мішкови́на: «... Hannos Hulrichs bruder, vnd andir *czychenere ...*» (Schweidnitz, 1337) [10, 21], «*Nicolaus Furer czichener*» (Breslau, 1390) [12, 106], «*Hannos cz. czichener*» (Breslau, 1400) [12, 108].

Виробники ниток, шнурів і канатів. **Bändler** (свн. *bant*, двн. *bant*, ст. сакс. *band* „стрічка, тасьма“) був тасьмовиком, стрічкарем: «*Johannes bendler*» (Liegnitz, 1345) [4, 133]. **Zwirner** виробляв сукану нитку (свн. *zwirn*, снн. *twern*), яку він скручував (свн. *zwirnen*, двн. *zwirnēn*) з льону, конопель, шовку: «*Johannes czwirner*» (Breslau, 1366) [12, 19], «*Wolfferam czwirner*» (Liegnitz, 1427) [1, 125]. А **Schnurer** та **Schnurmacher** виготовляли шнури (свн. *snuor*, *snar*, снн. *snōr*, двн. *snuor*, *snōr*), які слугували прикрасами: «*Herman snurer*» (Liegnitz, 1333); «*Syffridus snarmecher*» (Liegnitz, 1348) [4, 133], «*Nicol. Snarmecher texter*» (Breslau, 1393) [3, 117], «*bey der Ole ken Snarmecher*» (Breslau, 1400) [11, 206]. Хоча останній, як твердить Г. Балов, виробляв також канат [2, 129]. Вважаємо, що синонімами (або близькоспорідненими) з ними були **Posamentierer** (нн. *pasement*, *posament* < фр. *pasement* „край, позумент на одязі, меблях тощо“) та **Schmuckler** (свн. *smücken*, *smucken* „прикрашати“): «*Balthasar Kosmider, Posamentierer und Schmuckler*» (Lublin, 1605) [1, 120].

Seiler та **Stricker** (свн. *stric*, *stricken*, двн. *stric*, *stri(c)k*, *stricken*, снн. *striк* „шнурівка, канат“) виготовляли легкі необсмолені троси, канати (свн. *seil*, двн. *seil*, ст. сакс. *sēl*), шнури та інше з конопель, льону, клоччя та ін.: «*Nicush seyler*» (Breslau, 1347) [11, 162], «*Petsche seyler*» (Liegnitz, 1372) [4, 133], «*Franczko zeiler, fidejussit jacobus seiler*» (Breslau, 1375) [11, 162]; «*David Stricker*» (Liegnitz, 1565), «*Jorge Mornebesser ein stricker*» (Liegnitz, 1574) [1, 132].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Виявлено 30 назв ремісників, які займалися текстильними ремеслами. Виробленням вовняного сукна та полотна займався 21 ремісник, виготовленням ниток, шнурів, канатів – 9. Від назв ремісничих виробів утворено 15 назв текстильників (**Bändler**, **Breittuchmacher**, **Gewandscherer**, **Kabeldreher**, **Leinenweber**,

Posamentierer, Schleierer, Schmuckler, Schnurer, Schnurmacher, Seiler, Stricker, Tuchscherer, Wollenweber, Züchner, Zwirner); матеріалу, з якого виготовлені вироби – 5 (Garndzieher, (Tuch) knappe, Tuchmacher, Wollenschläger, Wollner); назви виконуваної дії – 6 (Bleicher, Färber, Kämmer, Walker, Wäscher, Weber); загальної характеристики виробів – 2 (Breittuchmacher, Schöneweber) назви кольору – 1 (Schwärzer); заводу (красильні) – 1 (Rodeler). 13 ремісничих найменувань утворено за допомогою суфікса *-er*, інші – його варіантів *-ler* (Bändler, Schmuckler, Rodeler), *-ner* (Wollner, Züchner), *-ierer* (Posamentierer). Другими твірними основами у різнокоренових назвах ремісників слугують *-schläger* (Wollenschläger), *-weber* (Leinenweber, Schöneweber, Wollenweber), *-scherer* (Gewandscherer, Tuchscherer), *-macher* (Breittuchmacher, Schnurmacher, Tuchmacher), *-zieher* (Garndzieher), *-knappe* (Tuchknappe).

Засвідчені форми фіксації назв ремісників фіксують також історичні зміни у системі консонантизму і вокалізму: а) послаблення голосних у афіксах (*Bleichir-bleicher, webir-weber, Schonewebyr-Schoneweber, kemmir-kemmer,*

wollenwebir- wollenweber); б) підняття о > и (*wollenweber-wullenweber*); в) дисиміляцію із зникненням приголосного (*lyn(n)enweber-lynneweber, wullenwebir-wulwewer*); г) контракцію (*wollinsleger-wollensleer, cabildreger-Kabeldreher*). Крім цього виокремлено 5 синонімічних рядів: *Wollner-Wollenschläger-Kämmer* «той, що чистить і розпушує вовну»; *Bleicher-Wäscher* «той, що вибілює полотно»; *Scherer-Gewandscherer-Tuchmacher* «той, що завершує приготування полотна»; *Schnurer-Schnurmacher* «той, що виготовляє шнури»; *Seiler-Stricker* «виробник легких тросів, канатів тощо». Перспективу подальших досліджень вбачаємо у подальшому дослідженні різних груп назв ремісників зниклих німецьких діалектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ

двн. – давньоверхньонімецьке
нім. – німецьке
п. – польське
свн. – середньоверхньонімецьке
снн. – середньонижньонімецьке
ст. сакс. – старосаксонське
фр. – французьке

ЛІТЕРАТУРА

1. Bahlow H. Liegnitzer Namenbuch : Familiennamen, gedeutet aus den Quellen des Mittelalters. Lorch : Weber, 1975. 160 S.
2. Bahlow H. Mittelhochdeutsches Namenbuch nach schlesischen Quellen : Ein Denkmal des Deutschtums. Neustadt an der Aisch : Degener & Co, 1975. 182 S.
3. Bahlow H. Schlesisches Namenbuch. Kitzingen : Holzner, 1953. 147 S.
4. Bahlow H. Studien zur ältesten Geschichte der Liegnitzer Familiennamen. Mitteilungen des Geschichts- und Altertumsvereins für die Stadt und das Fürstentum Liegnitz. Liegnitz : Krumbhaar, 1926. Bd. 10. S. 102–162.
5. Deutscher Wortatlas / hrsg. von L. E. Schmidt. Gießen : Schmitz, 1959. Bd. 9. 47 S.
6. Holmberg M. Å. Studien zu den niederdeutschen Handwerkerbezeichnungen des Mittelalters : Leder- und Holzhandwerker. Lund [u.a.], 1950. 279 S.
7. Jäger E. Die Synonymik der Berufsamen für den Wagenbauer. Diss. zur Erlangung des Doktorgrades. Marburg, 1948. 154 S.
8. Jungandreas W. Zur Geschichte der schlesischen Mundart im Mittelalter. Breslau : Maruschke & Berendt, 1937. 586 S. + LXIV S.
9. Koolwijk R. v. d. Eine sprachliche Untersuchung zum Küferhandwerk. [Masch. Manuskript]. o.O., o.J. 96 S. + X S.
10. Korn G. Schlesische Urkunden zur Geschichte des Gewerberechts insbesondere des Innungswesens aus der Zeit vor 1400. Breslau : Josef Max & Comp, 1867. 137 S.
11. Markgraf H. Die Straßen Breslaus nach ihrer Geschichte und ihren Namen. Breslau : Morgenstern, 1896. 244 S.
12. Reichert H. Die deutschen Familiennamen nach Breslauer Quellen des 13. und 14. Jahrhunderts. Breslau : M. & H. Marcus, 1908. 192 S. + IX S.
13. Schier B. Die Namen des Kürschners. Leipzig [u.a.] : Hermelin, 1949. 32 S.
14. Schönfeldt A. Räumliche und historische Bezeichnungsschichten in der deutschen Synonymik des Schlächters und Fleischers. Diss. zur Erlangung des Doktorgrades. Marburg, 1965. 164 S.
15. Witte U. Die Bezeichnungen für den Böttcher im niederdeutschen Sprachgebiet : eine Wort- und sachkundliche Untersuchung zum Böttcherhandwerk. Frankfurt a. M. : Lang, 1982. 485 S.
16. Volckmann E. Alte Gewerbegassen: deutsche Berufs-, Handwerks-, und Wirtschaftsgeschichte älterer Zeit. Würzburg : Memminger Verlagsbuchhandlung, 1921. 354 S.

REFERENCES

1. Bahlow H. (1975). Liegnitzer Namenbuch : Familiennamen, gedeutet aus den Quellen des Mittelalters [Book of Names of Liegnitz : Family Names, interpreted from the sources of the Middle Ages]. Lorch : Weber [in German]
2. Bahlow H. (1975) Mittelhochdeutsches Namenbuch nach schlesischen Quellen : Ein Denkmal des Deutschtums [Middle High German Name Book according to Silesian Sources: A Monument of German culture]. Neustadt an der Aisch : Degener & Co [in German]
3. Bahlow H. (1953). Schlesisches Namenbuch [Name Book of Silesia]. Kitzingen : Holzner [in German]
4. Bahlow H (1926). Studien zur ältesten Geschichte der Liegnitzer Familiennamen [Studies of the oldest history of Family Names of Liegnitz]. Mitteilungen des Geschichts- und Altertumsvereins für die Stadt und das Fürstentum Liegnitz. Liegnitz : Krumbhaar [in German]
5. Deutscher Wortatlas [German Word Atlas] (1959) / hrsg. von L. E. Schmidt. Gießen : Schmitz [in German]
6. Holmberg M. Å. (1950) Studien zu den niederdeutschen Handwerkerbezeichnungen des Mittelalters : Leder- und Holzhandwerker [Studies of the Low German Handicraft Names of the Middle Ages: Leather and Wood Craftsmen]. Lund [u.a.] [in German]
7. Jäger E. (1948). Die Synonymik der Berufsamen für den Wagenbauer [The Synonymy of the Professional Names of the Wagon Builder]. Diss. zur Erlangung des Doktorgrades. Marburg [in German]
8. Jungandreas W. (1937). Zur Geschichte der schlesischen Mundart im Mittelalter [From the History of the Silesian dialect in the Middle Ages]. Breslau : Maruschke & Berendt [in German]
9. Koolwijk R. v. d. (o. J.) Eine sprachliche Untersuchung zum Küferhandwerk [Linguistic Study of the Cooper's Trade]. [Masch. Manuskript] [in German]
10. Korn G. (1867). Schlesische Urkunden zur Geschichte des Gewerberechts insbesondere des Innungswesens aus der Zeit vor 1400 [Silesian Documents from the History of Trade Law, Especially Guilds, from the Period before 1400]. Breslau : Josef Max & Comp [in German]
11. Markgraf H. (1896). Die Straßen Breslaus nach ihrer Geschichte und ihren Namen [The Streets of Breslau according to their History and their Names]. Breslau : Morgenstern [in German]
12. Reichert H. (1908). Die deutschen Familiennamen nach Breslauer Quellen des 13. und 14. Jahrhunderts [The German Family Names according to Breslau sources of the 13th and 14th centuries]. Breslau : M. & H. Marcus [in German]
13. Schier B. (1949). Die Namen des Kürschners [The Names of the Furrier]. Leipzig [u.a.] : Hermelin [in German]
14. Schönfeldt A. (1965). Räumliche und historische Bezeichnungsschichten in der deutschen Synonymik des Schlächters und Fleischers [Spatial and Historical Group of Names in the German Synonymy of the Butcher]. Diss. zur Erlangung des Doktorgrades. Marburg [in German]
15. Witte U. (1982). Die Bezeichnungen für den Böttcher im niederdeutschen Sprachgebiet : eine Wort- und sachkundliche Untersuchung zum Böttcherhandwerk [The Names of the Cooper in the Low German Language Area: a Verbal and Expertly Study of the Cooperage]. Frankfurt a. M. : Lang, [in German]
16. Volckmann E. (1921). Alte Gewerbegassen: deutsche Berufs-, Handwerks-, und Wirtschaftsgeschichte älterer Zeit [Old Trade Lanes: German Professional, Craft and Economic History of Older Times]. Würzburg : Memminger Verlagsbuchhandlung [in German]

EAST-GERMAN NAMES OF TEXTILE WORKER IN THE XIV – XVII-TH CENTURIES

Pyts Taras Bohdanovych

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of German Philology

Ivan Franko National University of Lviv,

Str. Universytetska, 1, Lviv, Ukraine

The paper is devoted to the study of the Silesian names of textile workers in the dialects of the XIV – XVII-th centuries. It gives the analysis of the specialized literature, characterizes the history of research of Germanic handicraft names in Silesian dialect and defines the level of their study in general. Word-formation peculiarities of Germanic handicraft names and the forms of their spread in the German dialects have also become the focus of the paper. It gives insights into the forms of fixation of Germanic handicraft names in German dialect and at the same time analyses the time and the place of their initial usage. According to the results 30 names of textile worker have been defined. 21 of them produced woolen and linen cloth, and 9 made thread, string, rope. 17 names of textile workers were built from the names of the handicraft products, 5 names were built from the name of the material handicrafts were produced from, 6 names were

built from the names of the executed activity, 2 names were built from the common characteristics of the handicraft, 1 name was built from the name of the color, and 1 name was built from the name of dyeworks. 14 handicraft names were built by means of suffix *-er*, the others were built by means of their variants *-ler* (3), *-ner* (2), *-ierer* (1). The second productive basis of the words with different roots of handicraft names are *-schläger* (2), *-weber* (3), *-scherer* (2), *-macher* (3), *-zieher* (1), *-knappe* (1). Within determined handicraft names 5 synonymic lines can be singled out. The defined forms of fixation of the handicraft names fixed also various historical changes in the system of consonantism and vocalism of the German language.

Key words: handicraft name, form of fixation, German dialects, basis of the word, synonym.